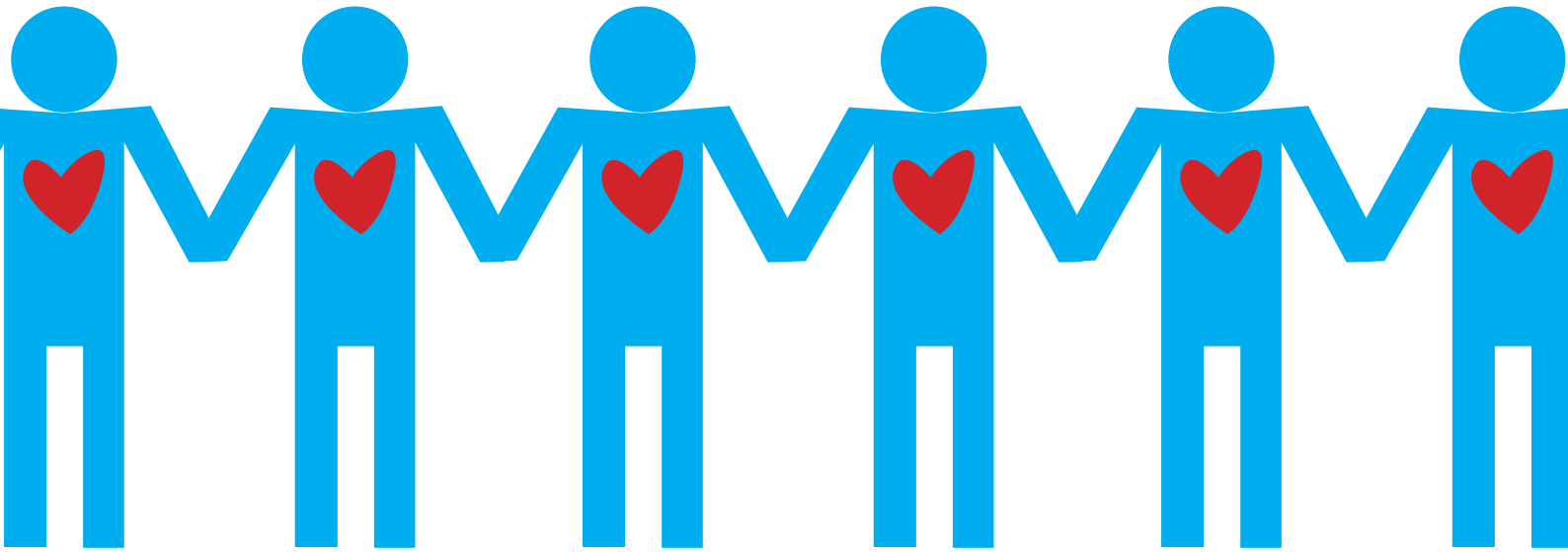

Stvaranje filantropske kulture u Hrvatskoj

Vodič kroz filantropiju za škole

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge Vlade RH

Ovaj projekt financira
Europska unija

Ovaj materijal izrađen je uz pomoć Europske unije. Sadržaj materijala isključiva je odgovornost Regionalne zaklade za lokalni razvoj ZAMAH i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske

Sadržaj

Zašto i kome je namijenjen ovaj vodič?.....	3
Opći dio	4
Teorija o filantropiji	4
Praktična primjena filantropskih akcija u školama.....	5
Smjernice i savjeti za provedbu filantropskih akcija	6
Zaključci.....	12
Praktični dio.....	13
Ovaj projekt i škola: mogućnosti sudjelovanja i suradnje.....	13
Naši kontakt podaci	16

Zašto i kome je namijenjen ovaj vodič?

Regionalna zaklada za lokalni razvoj Zamah nositelj je projekta sufinanciranog od strane **Europske unije (EU)** i **Ureda za Udruge Vlade RH (UZUVRH)** u sklopu programa IPA 2012 Fostering Innovative Forms of Philanthropy in Local Communities to Support Sustainability of Civil Society. Naziv projekta je „**Stvaranje filantropske kulture u Hrvatskoj**“, a provedba koja će trajati 20 mjeseci započela je u listopadu 2015. Opći je cilj projekta pridonijeti razvoju individualnog davanja te razvoju strateške filantropije u Hrvatskoj. Specifični su ciljevi povećati prisutnost i broj modela strateške filantropije te razviti inovativne individualne modele davanja u kojima su glavni akteri promjena djeca i mladi.

Upravo u okviru razvijanja modela davanja za mlade, napravljen je ovaj radni materijal koji je osmišljen kao **praktični vodič za izvanškolske filantropske aktivnosti i/ili filantropske školske aktivnosti ulaganja u zajednicu** koje edukatori provode u okviru školskog i izvanškolskog programa.

Svjesni velikoga truda koji djelatnici u obrazovanju ulažu u rad s djecom, želimo da ovaj vodič posluži kao svojevrsan putokaz kod pripreme i provedbe aktivnosti u zajednici da bi rad i trud koji se ulaže bio usmjereniji i imao veći učinak. Osim učiteljica, učitelja, profesorica i profesora, vodič je namijenjen i drugom školskom osoblju, te roditeljima koji su preko djece neizravno uključeni u filantropske akcije u kojima njihova djeca sudjeluju.

Vodič je podijeljen u dva dijela: opći, namijenjen svima koji žele proširiti znanje o filantropiji te praktični dio koji se tiče sudjelovanja škola u projektu. Opći dio obrađuje sljedeće teme:

- Teorija o filantropiji
- Praktična primjena filantropskih akcija u školama
- Smjernice i savjeti za provedbu filantropijskih akcija

Praktični dio pojašnjava EU (IPA) projekt u sklopu kojega je ovaj vodič napisan i tiskan te objašnjava mogućnosti sudjelovanja osnovnih škola u projektu.

Nadamo se da će vam stranice koje slijede donijeti nove spoznaje te pomoći da neke aktivnosti koje ste i dosad provodili pogledate iz drukčijega kuta te dobijete nove ideje koje možete primijeniti u zajednici u kojoj djelujete. Za one koji će sudjelovati u projektu ovo je uvodni materijal i pojašnjavanje načina na koji će se škole uključiti u projektne aktivnosti.

Opći dio

Teorija o filantropiji

Što je filantropija?

Riječ filantropija potječe iz antičkih vremena, a nastala je od grčkih riječi *philein* + *anthropos* = ljubiti + čovjek. Filantropija nije povezana s religijskim, političkim, ekonomskim ili bilo kojim drugim okvirima već se odnosi na ljubav prema čovjeku tj. ljudima, bez ikakvih razlika i/ili ograničenja.

Tijekom povijesti filantropija se razvijala kao primarni koncept na kojem se temelje različite forme i načini izražavanja odgovornosti i djelovanja čovjeka za opću dobrobit društva. Godinama je filantropija bila opći termin za izdvajanja za zajednicu, ali je s vremenom taj pojam dobio mnogo šire značenje i danas označava djelovanje za opće dobro kojim se rješavaju uzroci društvenih problema. Razlikujemo individualnu, organiziranu i korporativnu filantropiju. Individualna filantropija primarno označava pojedinačne akcije ili izdvajanja građana i građanki za opće dobro; organiziranom filantropijom bave se zaklade ili fondovi koji na sistematičan i organiziran način pomažu rješavanju problema u društvu; korporativna filantropija predstavlja pojedinačne akcije ili izdvajanja privatnog sektora - poduzeća - u iste svrhe.

Filantropija kao način života

Filantropija je pristup temeljen na istinskim vrijednostima koje se primarno ogledaju kroz dobrotu, ljubav te etičko ponašanje prema drugim ljudskim bićima. Filantropija se pojavljuje kao sastavni dio aktivnosti neprofitnih organizacija, aktivnosti vladinih institucija, tvrtki i javnih ustanova koje izdvajaju materijalna/nematerijalna sredstva za akcije ili pomoć za rješavanje specifičnih problema u društvu. Osim pomoći u materijalnom i nematerijalnom obliku, filantropija se pokazuje i pomaganjem koje ne uključuje novac i/ili sredstva već darivanje vremena i znanja (volontiranje) ljudima koja je takva pomoć potrebna. Filantropija je često i dio svakodnevice poput neplanirane solidarnosti; kao pomoć susjedima, nepoznatoj osobi ili u vidu spontanih donacija itd.

Filantropska kultura je stav koji obuhvaća izgradnju odnosa

Briga za društvo može biti iskazana na različite načine; od sudjelovanja u akcijama u zajednici, preko volontiranja učenika i zaposlenika, do donacija u novcu, robi ili uslugama. Ono što izdvaja filantropiju od pomaganja i izdvajanja za zajednicu primarno radi osobne promocije ili promocije tvrtke jest iskreni altruistički motiv za davanje za opće dobro bez očekivanja nečega zauzvrat. Filantropija je dakle životni stav koji se izražava kao nesebična želja da se osobnim djelovanjem utječe na opću dobrobit. Cilj filantropije nije učiniti slabije ili one koji nešto trebaju ovisnima o pomoći već podrazumijeva poštivanje ljudi i zajednice te osnaživanje potencijala.

Djeca i zajednica

Učiteljice, učitelji, profesorice i profesori s učenicima provode različite aktivnosti kroz koje učenici dolaze u kontakt sa širom zajednicom te svojim djelovanjem ostavljaju trag u okruženju u kojem se nalaze. Neke od tih akcija i aktivnosti provode se strateški i imaju trajni karakter, a druge su akcije sporadične i jednokratne tj. provode se kao reakcija na neki novonastali problem ili potrebu zajednice, bez ideje da djelovanje dobije trajniji karakter. O kojem god načinu djelovanja bila riječ, učenici i učenice sa svojim učiteljima imaju važnu ulogu u svojim okruženjima, te utječu na razvoj zajednice u kojoj djeluju. Škola nije izolirana zajednica u kojoj se stječu isključivo znanja iz obveznog kurikulumuma potrebna za prelazak u viši razred, nego mjesto gdje se jačaju i socijalne vještine, vještine važne za suživot, te se kroz aktivnosti razvijaju emotivna i socijalna inteligencija koje su od neopisive važnosti za djelovanje u zajednici. Interakcijom sa svijetom i djelovanjem na probleme koji se pojavljuju u okolini učenici stječu znanje i alate za snalaženje u stvarnom svijetu i uvid u utjecaj koji mogu imati ako se aktivno uključe u rješavanje problema s kojima se susreću. Uviđanje moći i utjecaja koje pojedinac može imati na okruženje utječe na razvoj dječjih potencijala i pomaže u shvaćanju važne uloge koju oni već sada imaju u svojim zajednicama.

Praktična primjena filantropskih akcija u školama

Učenici sa svojim edukatorima svake godine provode niz akcija kojima je cilj pomagati nekome ili nečemu tj. izravno utjecati na neki problem koji je uočen u okolini. U tim je slučajevima jasno da je riječ o filantropskom djelovanju edukatora i učenika. Uz ove, postoji i niz izvannastavnih aktivnosti koje imaju filantropski potencijal i koje mogu postati filantropske ako ih se dodatno usmjeri ili prilagodi. Ovdje ćemo nabrojiti i objasniti neke aktivnosti, uz napomenu da nam namjera nije navesti sve mogućnosti jer su one gotovo bezgranične. Kreativnošću i promatranjem okoline čak i slične akcije u dva različita okruženja mogu imati vrlo različitu provedbu.

Prikupljanje materijalnih/nematerijalnih sredstava

Akcije u kojima učenici prikupljaju sredstva česta su pojava i njima se izravno utječe na rješavanje nekog problema - bilo da je riječ o jednokratnoj financijskoj pomoći pojedincu ili prikupljanju sredstava za kupnju nečega što je prijeko potrebno zajednici ili pojedincu. Ovdje nije riječ o strateškoj filantropiji nego o jednokratnim akcijama koje imaju određeni rok trajanja i čiji je završetak povezan s izručivanjem sredstava. Učinke i utjecaj tog tipa filantropije teško je pratiti jer nije riječ o strateškim ulaganjima. Ipak, i u taj je tip akcija moguće uvesti više strukture ako se na razini škole/razreda/grupe koja provodi akciju napravi analiza okoline i donesu odluke i smjernice za takav tip akcija prikupljanja. Primjerice, razred koji je prikupljao sredstva za dom za nezbrinutu djecu može napraviti analizu prikupljenoga, razgovarati s odgovornim osobama koje su preuzele sredstva da saznaju što je od prikupljenog bilo korisnije i/ili potrebnije te se može napraviti plan prikupljanja za sljedeću godinu. Na taj način akcija prikupljanja dobiva trajniji i sistematizirani karakter, a razred ili grupa koji prikupljaju sredstva postaju 'prijatelji' ustanove kojoj doniraju prikupljeno.

Organizirane akcije

Učenici u školama uz vodstvo svojih edukatora često provode organizirane akcije kojima utječu na neki problem iz svojega neposrednog okruženja. Takve akcije mogu biti na bilo koju temu i rješavati različite probleme. Akcije mogu uključivati pružanje fizičke pomoći (čišćenje, uređivanje) i/ili ustupanje vještina, te mogu biti mješavine tih dviju kategorija. Primjeri takvih akcija:

- čišćenje i/ili uređivanje javnog prostora/vrta škole, okruženja ili neke druge ustanove kojoj treba pomoć (domovi, parkovi, dvorišta starijih i nemoćnih koji žive u blizini škole)
- organiziranje 'školskih instrukcija' u kojima učenici koji su svladali određeno gradivo pomažu u rješavanju zadatke i/ili stjecanja znanja onima kojima trebaju dodatna pojašnjenja
- darivanje posjeta; učenici pod vodstvom edukatora odlaze u dom za starije i/ili nemoćne da bi posjetili one kojima nedostaje društvo i/ili se u domu odvija edukacija. Učenici starije mogu podučiti informatičkim vještinama, a stariji mogu učenicima održati radionice o izradi ručnog rada
- organizirana akcija prodaje uradaka koje su učenici sami izradili. Učenici često izrađuju razne ukrase, slike ili dekoracije u sklopu nastave. Ti se radovi kasnije u sklopu akcije mogu prodavati da bi se tako prikupljala sredstva za određenu filantropsku svrhu

Pitanja za razmišljanje:

- Možeš li nabrojiti neke akcije pomaganja zajednici i/ili pojedincima u koje si bio/bila uključen/a?
- Jeste li nakon akcije dobili informacije o rezultatima koje ste ostvarili?
- Jeste li postigli ono što ste htjeli?
- Kojoj skupini najviše voliš pomagati?
- Kako se osjećaš kada si uključen/a u akcije pomaganja?
- Što te potaknulo da se aktivno uključiš u volonterske aktivnosti?

Smjernice i savjeti za provedbu filantropijskih akcija

Bez obzira na to o kojoj je vrsti akcije riječ i bez obzira na kontekst (kao dio školske ili izvanškolske aktivnosti) ključno je da učenici shvaćaju ciljeve i misiju akcije koju provode. Važno je da su izravno uključeni u osmišljavanje dijelova aktivnosti i da se (neki) njihovi prijedlozi uvažavaju jer time to postaje njihova akcija, akcija za čiju su provedbu i uspjeh sami odgovorni. Pri pokretanju akcije važno je voditi računa o tome da su učenici od početka uključeni u korake planiranja i provedbe koji izgledaju ovako:

Definiranje filantropske misije i vizije grupe koja sudjeluje u akciji te povezivanje sudionika (ako nije riječ o razredu)

Važno je da grupa ima identitet i misiju. Na prvim se satovima osim uvoda u gradivo može s grupom porazgovarati o njihovim filantropskim idejama te zajednički usvojiti viziju i misiju grupe povezanu s provođenjem neke akcije. Tako će grupa – osim samog učenja koje je glavni cilj – dobiti i poveznicu u obliku grupnog sudjelovanja na nekom od zajednički definiranih ciljeva usmjerenih na provođenje akcije. Misija i vizija mogu biti povezane s vrednotama i misijom škole, ako vaša škola ima jasno definirane vrednote i misiju, no to nije obavezno.

Primjeri:

- grupa malih ekologa s misijom da osim učenja o ekologiji i praktičnim primjerom napravi neku promjenu
- grupa malih muzičara koja ima misiju da muzikom i novim gradivom koje usvaja utječe i na pozitivne promjene u zajednici

Potaknite raspravu! Pitajte učenike!

- *Zašto mislite da je dobro imati misiju?*
- *Koju bi misiju grupa mogla imati?*
- *Na kojim vrednotama želimo razvijati filantropske akcije?*
- *Povežite osnovni cilj grupe s mogućim filantropskim akcijama -> neka učenici probaju nabrojiti kome bi kao grupa mogli pomoći*
- *Ako ima više odgovora, organizirate malu debatu i neka učenici glasaju za akciju koja ih najviše motivira*

Eduktor i grupa zajedno rade samoanalizu i analizu okoline u kojoj djeluju

Ovisno o kontekstu u kojem grupa ili razred djeluju, potrebno je napraviti analizu resursa koja podrazumijeva:

- *analizu potreba zajednice koja okružuje grupu*

Koje potrebe zajednice nisu zadovoljene, a na koje učenici mogu imati utjecaj: čistoća okoliša, usamljene starije osobe, učenici koji trebaju pomoć pri učenju, nedovoljno kulturnih sadržaja tj. potreba za organiziranjem predstava ili koncerata itd.

- *analizu vlastitih materijalnih/nematerijalnih resursa kojima se može djelovati na potrebe definirane prethodnim korakom*

Koliko učenika može sudjelovati u fizičkim akcijama, koliko učenika može davati instrukcije suučenicima, kakve izvannastavne aktivnosti u školi postoje i što bi se moglo ponuditi zajednici.

Ideja za izradu analiza i odabir

- Podijelite učenike u grupe od 4-5 učenika i zadajte im da razmisle i obrazlože koja je po njihovu mišljenju skupina kojoj mogu najviše pomoći; recite grupi da se dogovore tko će biti predstavnik grupe
- Naputak koji možete dati grupama: neka razmisle o zajednici u kojoj djeluju i vještinama koje posjeduju, neka konkretnim primjerima obrazlože na koji bi način njihove vještine i znanja mogli pridonijeti rješavanju konkretnih problema
- Neke predstavnike grupe izađe pred razred/skupinu i ukratko obrazloži stajalište svoje grupe
- Osmislite mini obrazac analize vještina učenika koji će pomoći da definirate vještine i znanja koje grupa posjeduje
- Usporedite vještine/znanja grupe s predloženim akcijama

Grupna rasprava i neka pitanja za raspravu:

- Koje su vrijednosti naše grupe?
- Što nas dira/kome želimo pomoći?
- Tko treba baš našu pomoć?

Definiranje cilja

Prvi je korak definirati cilj ili svrhu akcije, a onda i (pod)ciljeve, odnosno način kako će se postići zacrtano. Svrha akcije je ono što želimo postići. Kako bismo mogli postići svrhu, odnosno doći do cilja akcije, potrebno je formulirati (pod)ciljeve. Kod određivanja (pod)ciljeva praktično je voditi se SMART metodom. SMART je lako pamtljiva kratica za engleske riječi: Specific-Measurable-Attainable-Relevant-Time-bound. To znači da (pod)ciljevi moraju biti: Jasni – Mjerljivi – Ostvarivi – Relevantni – Vremenski zaokruženi

Ciljevi trebaju jasno izražavati ono što želite postići. Jasnoća cilja je odgovor na pitanja: **Što točno želite postići?**

Kada identificirate vama važne (pod)ciljeve, počnite razmišljati o načinima na koje ih možete ostvariti. Razmislite pritom o svojim vještinama, znanjima, željama i mogućnostima, ali i o područjima na kojima još morate napredovati; dobar vam je temelj samoanaliza koju ste radili u prethodnom koraku. Važno je postaviti ciljeve koji su usklađeni s vašim realnim mogućnostima jer nedostižni ciljevi utječu na gubitak motivacije zbog nemogućnosti ostvarivanja zacrtanog.

Za razliku od osobnih ciljeva koji su fokusirani na relevantnost u odnosu na samoga sebe tj. osobu koja je zacrtala cilj, kod filantropskih akcija relevantnost je nešto drukčije prirode. Grupa koja provodi filantropsku akciju ne vodi se vlastitim dobrom i poboljšanjem vlastite situacije/položaja već je smisao filantropskih akcija upravo to da se čini dobro za drugoga, za zajednicu. Ipak, grupa koja se odlučuje za filantropsko djelovanje mora pronaći poveznicu i unutarnji motiv i vezu s ciljem i ciljanom grupom jer će upravo ta veza biti ono što će grupu motivirati kada se pojave poteškoće te je usmjeravati prema ostvarenju zacrtanog cilja.

Ovdje edukator ima važnu ulogu jer poznaje učenike te okolinu u kojoj se nalaze. Ona/on je taj koji svakodnevno primjećuje što učenike muči, što im oduzima pozornost i što ih u okolini zanima. Važno je da cilj grupe bude nešto za što većina ima interes. U grupi u kojoj su učenici koji nemaju afinitet prema starijima teško će želja da se posjećuje dom za starije biti spona i motor pokretač kreativnih filantropskih akcija. Svaki čovjek i grupa imaju neke interesne sfere koje ih više motiviraju i sa čijom se dobrobiti mogu bolje identificirati.

Primjeri nejasnih ciljeva:

- 'Pridonijeti poboljšanju znanja učenika'
- 'Pridonijeti uređenju grada'
- 'Pridonijeti recikliranju otpada'
- 'Postati najbolja škola u županiji'

U navedenim primjerima nije vidljivo što će se točno postići, kako, na koji način će se izmjeriti, u kojem vremenskom razdoblju.

Dobro postavljani ciljevi sadrže odgovore na sva ili dio navedenih pitanja.

Ovo su primjeri jasnih, mjerljivih, ostvarivih, relevantnih i vremenski zaokruženih ciljeva:

'U svrhu kvalitetnijeg upisa u srednju školu povećati ocjene učenika sedmih razreda u razdoblju od 2 godine'

'Smanjiti nasilno ponašanje među djecom povećanjem broja kvalitetnih kulturnih događanja koja se održavaju u školi; za dvije godine imati minimalno jedno događanje više po polugodištu'

'U svrhu boljeg plasmana škole na sportskim natjecanjima, povećati broj učenika škole koji sudjeluju na sportskim natjecanjima uvođenjem dviju novih sportskih aktivnosti u školu u razdoblju od 3 godine'

'Povećati broj provedenih filantropskih akcija u školi i zajednici u razdoblju od 2 godine'

Razmislite! Zaokružite jasne ciljeve:

- Pridonijeti poboljšanju izgleda školske knjižnice
- Povećati broj sportskih aktivnosti u našoj školi za učenike viših razreda u razdoblju od 3 godine
- Pridonijeti povećanju svijesti o recikliranju otpada
- Povećati broj radionica za umirovljenike u domu umirovljenika u razdoblju od 2 godine
- Pridonijeti povećanju znanja učenika
- Poboljšati motoričke sposobnosti učenika
- Povećati broj prikupljenog starog papira za 100 kg po školskoj godini u razdoblju od 2 godine
- Povećati broj izložbi školskih radova koje se postavljaju u prostor školske knjižnice za 50% u razdoblju od 15 mjeseci

Razmislite! Nabrojite sami neke jasne ciljeve:

Razmislite sami o mjerljivim ciljevima koje vaša grupa može imati:

- Podijelite učenike u male grupe
- Svaka grupa neka osmisli tri jasna i mjerljiva cilja
- Po dvije grupe spojite u parove koji će razmijeniti informacije o osmišljenim ciljevima
- Ako ima spornih mjerljivih ciljeva, napišite ih na ploču i razgovarajte o tome zašto su mišljenja učenika različita -> donesite zaključke!

Zamolite učenike da razmisle o svojim osobnim ciljevima i snovima!

- Neka svatko napravi popis nekoliko ciljeva za koje smatra da su nažalost neostvarivi
- Raspravljajte kao grupa o neostvarivim ciljevima -> kao grupa često možemo vidjeti rješenja i načine koje kao pojedinci ne vidimo
- Pitajte učenike neka se probaju sjetiti nekih ostvarenih ciljeva (bilo što na svijetu što se dogodilo bez obzira na to je li bilo u prošlosti ili nedavno) koji su na prvi pogled izgledali neostvarivi

Vremensko definiranje akcije

Jako je važno postaviti vremenski okvir provedbe akcije od početka provedbe do cilja. Treba odrediti jasan raspon vremena u kojem ćete provoditi definirane aktivnosti do cilja. Pritom je važno biti realističan u planiranju jer za pojedine aktivnosti treba odvojiti dovoljno vremena.

Zadajte učenicima da u manjim grupama isplaniraju tijek neke akcije

- Neka odrede početak, trajanje i završetak akcije
- Neka razmisle koliko dana traju pojedini zadaci
- Odaberite jednu grupu koje će prezentirati svoj rad i neka drugi komentiraju je li vremenski okvir realan

Definiranje tijeka provedbe i uloga učenika

Kod provedbe akcija važna je podjela odgovornosti i izrada plana provedbe po mjesecima. Tako sudionici uče i osnove menadžmenta jer provedbe malih akcija imaju brojne sličnosti s vođenjem i provedbom aktivnosti s kojima će se učenici kasnije susretati i u kontekstu obrazovanja i radnog mjesta. Uz podjelu zadataka, korisno može biti i imenovati funkcije unutar projekta jer na taj način učenici dobivaju jasniju poveznicu između svojih uloga u provedbi akcije i stvarnih zanimanja.

Moguće uloge u provedbi filantropskih akcija:

Voditelj/koordinator – učenik/ca koji/a vodi računa o tijeku provedbe svih aktivnosti i kojega/u svi drugi koji imaju uloge obavještavaju o tijeku provedbe. Voditelj kontrolira definirani plan provedbe po mjesecima te vodi računa o tome da se sve aktivnosti odvijaju po planu. Ako neke aktivnosti odudaraju od provedbe ili se ostvarivanje određenih zacrtanih rezultata pokaže nemogućim, voditelj s edukatorom osmišljava nove načine da se dođe do željenih rezultata te o novim zadacima obavještava ostale članove tima. Voditelj organizira redovite koordinacijske sastanke kojima je svrha da članovi tima dobiju uvid u provedbu akcije i iznesu svoja iskustva/probleme/izazove u vezi s provedbom akcije.

Kod većih se poteškoća i nedoumica voditelj obraća učitelju.

Asistent voditelja/koordinatora – učenik/ca koja je desna ruka voditelja. On/a pomaže voditelju da se nadgledanje provedbe u praksi odvija po planu, da koordinacijski sastanci budu dogovoreni na vrijeme, da svaki sastanak ima jasan zapisnik i da svi glavni akteri budu pravodobno obaviješteni o izmjenama u vezi s projektnim aktivnostima. Asistent voditelja/koordinatora je ujedno zamjenik voditelja/ce.

Organizator događanja – jedan ili više učenika koji vode računa o tome da događanja koja se provode budu logistički organizirana po planu; da se na vrijeme donesu/kupe potrepštine ili pribor, da se rezervira dvorana, da se pozivnice pošalju na vrijeme, da prostor nakon događanja bude očišćen tj. vraćen u prvobitno stanje i sl.

Voditelj financija/nabave – učenik/ca koja vodi blagajnu ili evidenciju ako se na projektu prikupljaju materijalna ili nematerijalna sredstva.

PR osoba/glasnogovornik akcije – učenik/ca zadužen za javno predstavljanje grupe.

Različite praktične funkcije

Učenici koji sudjeluju u akcijama čišćenja

Učenici koji daju instrukcije

Učenici koji sviraju/glume u predstavi

Učenici koji izrađuju ukrase/radove

Učenici koji izrađuju pozivnice

Učenici koji prikupljaju sredstva

Učenici koji pišu članke za školske novine ili Facebook objave o provedbi akcije

Vježba

- *Zadajte učenicima da razmisle o svojim vještinama/znanjima/afinitetima*
- *Popišite moguće uloge koje ćete imati u okviru odabrane akcije*
- *Neka svatko napiše u kojoj ulozi vidi sebe*
- *Kroz kreativnu raspravu, zajednički definirajte tko će dobiti koju ulogu*

Provedba i praćenje

Kad započne provedba aktivnosti i svaki učenik preuzme svoju funkciju, važno je da i edukatori budu uključeni u provedbu akcije i vode računa o tome da cijeli projekt napreduje prema planu sastavljenom na početku provedbe. Nužno je da učenici imaju dovoljno prostora i slobode da sami provode akciju, ali važno je da imaju osjećaj da nisu sami te da imaju podršku i potporu svojeg edukatora. Edukator ne nadgleda svaki korak, ali ima uvid u sve putem izvještaja za koje je odgovoran učenik voditelj/koordinatorka projekta koji vodi računa o funkcioniranju svih segmenata. Edukator je naravno i glavna kontakt osoba, a u slučaju da drugi učenici imaju problem s voditeljem, obraćaju se edukatoru koji u tim slučajevima ima funkciju medijatora. Ovisno o trajanju projekta, na početku provedbe dogovara se broj i vrijeme održavanja koordinacijskih sastanaka te se za vrijeme provedbe izvršava sve što se definiralo tijekom planiranja. Ako ima većih odstupanja od planiranog, dogovaraju se dodatne opcije provedbe i eventualno novi elementi kojima će se premostiti izazovi i postići zacrtani ciljevi.

Važno je imati na umu da projekt nije statičan i čvrsto definiran sklop aktivnosti. Ponekad su nepredviđene okolnosti mogućnost za izmjenu planiranih aktivnosti, što može dovesti i do kvalitetnijih rezultata od prvobitno planiranih. Ponekad nije moguće ostvariti sve što se zacrtalo na prvotno definirani način, ali planiranje je važan čimbenik za pravodobne reakcije i potrebne intervencije.

Praćenje ostvarivanja pokazatelja i ciljeva važno je ne samo da bi se imalo utjecaj na provedbu i da bi svi sudionici imali osjećaj kontrole nad aktivnostima koje provode, već i da bi se mogao kvalitetnije planirati nastavak akcija koje će se provoditi te prilagoditi dugoročnu strategiju djelovanja u zajednici. Uz viziju i misiju grupe koju se definira na početku vezana je i strategija dugoročnog ulaganja u zajednicu; svaka provedena akcija donosi nove spoznaje i mogućnost provedbe usmjerenijih i kvalitetnijih aktivnosti. Nije nužno da akcije koje se provode svake godine budu povezane (kao nastavci), ali važno je da se sve gradi oko središnje ideje i ciljeva, jer se na taj način ide u dubinu i stvara bolja i kvalitetnija veza između grupe koja pomaže i zajednice u kojoj se djeluje. Veća povezanost rezultira mogućnošću anticipiranja i čak unaprijed rješavanja problema ako ih se pravodobno identificira.

Nakon provedene akcije

Provesti akciju u zajednici velika je stvar. Nakon svake provedene akcije važno je da se za učenicke koji su sudjelovali u pripremi, provedbi i praćenju aktivnosti organizira radionica gdje će moći rekapitulirati ono što su odradili. Takva je radionica prilika za konstruktivan razgovor o postignutom, evaluaciju uložene truda i postignutih rezultata te razmatranje o načinu na koji su učenici pristupili obavljajući svojih zadataka.

Takav je tip rekapitulacije važan i radi strateškog planiranja budućih akcija jer se na temelju iskustva i spoznaja na jednostavan način može postići da budućim akcijama učenici pristupe na efikasniji način. Praktično je iskustvo važno jer se iz njega jako dobro uči.

Lista za razgovor u grupi koju edukator može koristiti prilikom razgovora o provedenoj akciji u zajednici

- *Usporedbe inicijalno planiranih ciljeva i ostvarenog (mjerljivo)*
- *Koji su bili najvažniji izazovi i kako ih se premostilo?*
- *Kako je funkcionirala podjela uloga i izvješćivanje?*
- *Kako je akcija bila prihvaćena u zajednici?*
- *Koliko se osoba osim učenika i edukatora uključilo u provedbu akcije?*
- *Što biste mijenjali/radili drukčije da sa sadašnjim iskustvom krećete u organizaciju iste akcije?*

Još neke ideje prije provedbe filantropskih akcija

Svaki pomak u razvoju filantropije u Hrvatskoj važan je pomak u razvoju društvene svijesti o potrebi za jačanjem solidarnosti prema pojedincima te prema svim ranjivim skupinama u društvu. Jako je važno uvidjeti da razvijanjem vlastitih ljudskih i financijskih resursa stvaramo preduvjete za bolji odgovor na potrebe i bolje rješavanje društvenih problema. S djecom se već od najranije dobi može i mora raditi na razvijanju empatije, društvene osjetljivosti, ali i vještina koje omogućuju aktivno rješavanje problema koji postoje oko nas.

Ovdje vam još želimo navesti nekoliko prijedloga i smjernica za rad u školama, za provedbu aktivnosti i poticanje učenika na aktivno uključivanje u ulaganje u zajednicu u kojoj djeluju.

- Organiziranje prezentacija i edukacija za učenike radi podizanja svijesti o važnosti filantropije: napraviti jednostavne prezentacije, s mnoštvom fotografija/ilustracija koje prikazuju različite oblike pomaganja (uređenje školskog dvorišta, najdražeg parka; pomaganje spremačicama u školi ne ostavljajući smeće iza sebe; pomaganje prijateljima u ispunjavanju školskih obveza, i/ili kada imaju neki problem u društvu; pomaganje onima koji nemaju dajući nešto svoje, od srca; davanje svojega slobodnog vremena u dobrotvorne svrhe - posjeti domovima za starije i nemoćne, za nezbrinutu djecu, dječjim odjelima u bolnicama, skloništima za životinje...) prikaz dobrotvornog rada u praksi kroz poznate osobe; prikaz uspješnih projekata s djecom na tu temu...). Prezentacije trebaju sadržavati što manje pojmova, a što više konkretnih primjera koji opisuju spomenute pojmove
- Razgovor s učenicima na temu darivanja (npr. na satu razredne nastave); dati im priliku da sami kažu kamo/kome bi oni voljeli donirati svoj novac, te ih pitati da obrazlože svoj izbor
- Likovne radionice: tema - filantropija (Kako sve možemo pomoći drugima? Nacrtajte to!; Što vi mislite da je darivanje? Pokažite crtežom!)
- Literarne radionice: tema - darivanje, pomaganje (Što za mene znači darivanje; Što znači pomaganje drugima; Kako se osjećam kada pomažem drugome/drugima)
- Kreativne radionice: neka djeca daju svoj prijedlog koje ime i koji lik povezuju s riječju filantropija, taj lik mogu izraditi od kolaž papira, mogu ga izraditi iz plastelina ili glinamola, izrezati iz kartona...
- Uređivanje svojeg okoliša (npr. školsko dvorište, dvorište oko zgrade gdje žive, park u kojem se igraju...)
- Dio novca od prodaje vlastitih uradaka donirati udrugama, Crvenom križu, domovima i sl.
- Dati svoje stare igračke, knjige, odjeću i obuću onima koji nemaju
- Pomagati starijim osobama u susjedstvu (kupiti kruh, mlijeko, osnovne namirnice, pokupiti poštu, baciti smeće...)
- Na jednom satu razrednika pustiti djecu da jedni drugima pomognu i objasne gradivo
- Postaviti u razredu kasicu u kojoj će se tijekom godine skupljati novac. Educirati djecu kako bi na najbolji način mogli donijeti odluku kome, zašto i kako darovati novčana sredstava
- Izraditi promotivne materijale s dječjim uradcima (s likovnih i kreativnih radionica) te prodavati isto u dobrotvorne svrhe (majice, kape, šalice, bilježnice, vrećice koje se mogu opet upotrijebiti...). Ako je potrebno, tražiti dobrovoljnu suradnju dizajnera
- Odrediti u učionici mjesto gdje će djeca odlagati papir, a gdje boce - poticati ih da razmišljaju o recikliranju i brizi za okoliš
- Izrada čestitki za druge (cilj: podizanje svijesti o činu darivanja, ali najviše naglasak na emocionalnoj strani; Kako sam se osjećao/la kada sam drugome/oj poklonio/la čestitku za Božić i vidio/jela njega/nju kako je sretan/na)
- Izrada knjiga i slikovnica za drugu djecu (naglasak na činu darivanja)
- Za praznike, blagdane, rođendane, važne datume - izraditi nematerijalne poklone - primjerice crteže (pokazati djeci da nije sve u materijalnom)
- Osnivanje kluba „Mali volonteri“

Navedeni su samo neki primjeri - jasno je da je lista neiscrpna.

Takvim praktičnim načinom rada s djecom postizu se brojni rezultati:

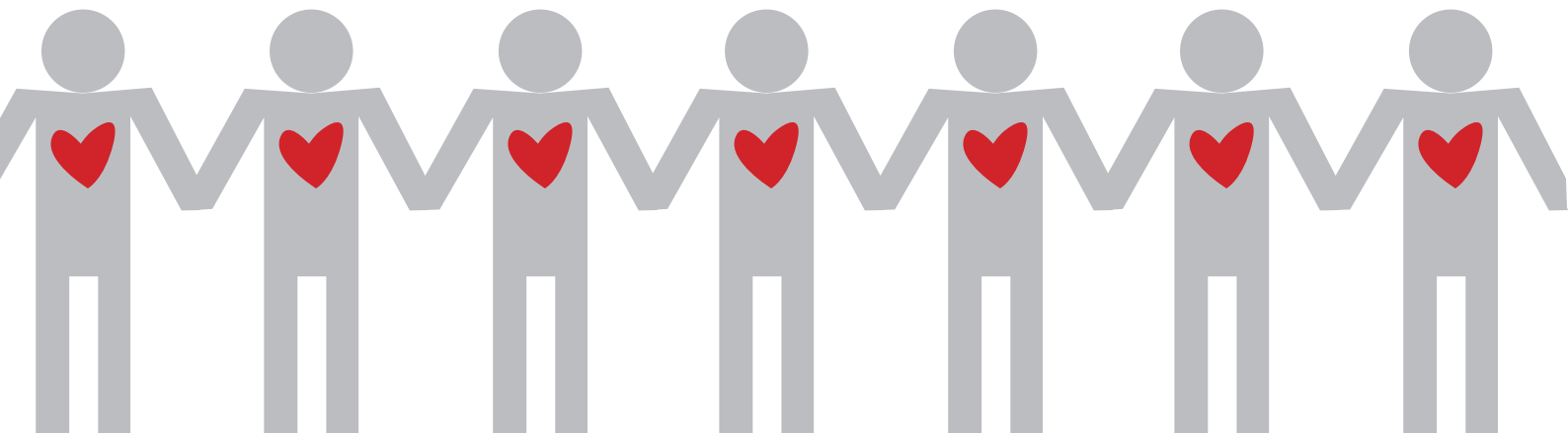
- Jačanje uloge škola u procesu obrazovanja o filantropiji. Jačanje empatije kao nužnog preduvjeta za kvalitetno društveno-kulturno obrazovanje djece
- Djeca će uz kvalitetnu i njima primjerenu edukaciju steći znanje o filantropiji te usvajati i primjenjivati društvene alate potrebne za rad u zajednici
- Odgovarajućim obrazovanjem djeca će naučiti ispravne oblike ponašanja u situacijama izbora između „dobra i zla“, što razvija njihovo moralno prosuđivanje
- Shvaćanje pojma „dobrotvorstvo“ zahtijeva razvijene adaptivne vještine i sekundarnu socijalizaciju, što omogućuje prilagodbu djeteta na njegovu okolinu
- Darivanje učvršćuje prosocijalne vještine i podiže svijest o pravедnosti u društvu, što djeci daje mogućnost boljšega razumijevanja problema u društvu
- Povećana vršnjačka solidarnost, tolerancija i međusobno pomaganje
- Razvoj objektivne odgovornosti djeci omogućuje donošenje kvalitetnijih odluka za svoju zajednicu
- Povećan dobrovoljni rad zbog pozitivne slike o činjenju dobra
- Djeca aktivnim djelovanjem u zajednici predstavljaju pozitivan primjer drugim članovima zajednice i tako mijenjaju sliku društva

Zaključci

Nadamo se da su vam prethodne stranice donijele neke nove spoznaje i ideje u vezi s provedbom filantropskih akcija u školama. Cilj nam je bio dati kratki pregled filantropije te savjete za uvođenje više strukture u provedbu akcija koje usmjeravate zajednici. Iako je svaka akcija dobrodošla kada se čini dobro za drugoga, treba imati na umu da strukturirane i strateške akcije koje uključuje praćenje, analizu, promišljanje i vrednovanje vlastitog ulaganja rezultiraju postizanjem većih iskoraka te dovode do većih promjena. Isto tako, uvođenjem strukture u provedbu školskih projekata djecu se automatski podučava i o osnovama upravljanja i vođenja, što su važne vještine za njihov uspjeh u budućim školskim i radnim okruženjima, bez obzira na odabir zanimanja i struke.

Za one koji će se uključiti u projekt ovaj je priručnik svojevrsan vodič za akcije koje će pripremati i provoditi u školskoj godini 2016./2017. te u nastavku (Praktični dio) donosi objašnjenja aktivnosti u koje će biti uključeni. Za ostale, ovo je vodič koji nudi ideje i smjernice za filantropske akcije koje će ubuduće provoditi.

Želimo vam puno sreće i uspjeha u vašim ulaganjima u zajednice koje vas okružuju. Ulaganje u zajednicu i druge, ulaganje je i u samoga sebe. I ne zaboravite: ne možete pomoći svima, ali svatko može pomoći nekome!

Praktični dio

Ovaj projekt i škola: mogućnosti sudjelovanja i suradnje

Na sljedećim stranicama objasniti ćemo vam kako se možete uključiti u projekt i što to može značiti za vaše razrede i školu.

Regionalna zaklada za lokalni razvoj Zamah uz partnere "Slagalicu" - Zakladu za razvoj lokalne zajednice iz Osijeka, te Udrugu Blank iz Zagreba u listopadu 2015. započela je s provedbom projekta pod nazivom „Stvaranje filantropske kulture u Hrvatskoj“. Projekt je sufinanciran iz EU programa IPA 2012 Fostering Innovative Forms of Philanthropy in Local Communities to Support Sustainability of Civil Society.

Opći je cilj projekta pridonijeti razvoju individualnog davanja te razvoju strateške filantropije u Hrvatskoj. Specifični su ciljevi povećanje prisutnosti i broja modela strateške filantropije u Hrvatskoj, te razvoj inovativnih individualnih modela davanja u kojima su glavni akteri promjena djeca i mladi.

Ciljane skupine su: 40 osnovnih škola s područja Središnje i Istočne Hrvatske i dječji filmski klubovi iz cijele RH.

Aktivnosti na projektu koje su vezane za škole i djecu:

Dječji filmski filantropski festival

Cilj je pokrenuti Dječji filmski filantropski festival (DFFF) u sklopu kojega će se školama i dječjim filmskim klubovima omogućiti da na kreativan način prezentiraju svoje kratke filmske uratke na temu filantropije i pomažanja. Tako će se i putem vizualnih materijala u Hrvatskoj promicati dječja filantropija i akcije u zajednici. Putem DFFF-a dugoročno će se promovirati činjenje dobra i na sistematičan način dokumentirati filmski zapisi o dobrotvorstvu kroz dječju kreativnost.

Kome je aktivnost namijenjena? U toj aktivnosti mogu sudjelovati sve škole i dječji filmski klubovi s područja RH.

Kako sudjelovati? Svi učenici koji provode filantropske akcije mogu snimiti (mobitelom, kamerom...) svoju akciju ili reportažu o tome što rade te prijaviti svoj filmski uradak na online festival koji ćemo organizirati početkom 2017. godine. Na našim ćemo stranicama pravodobno objaviti detaljne upute i dati sve relevantne informacije, a poziv će biti upućen i izravno svim školama u RH.

Kada? Pripreme za online festival započet će u jesen 2016., a prijave će krenuti početkom 2017. Stručni žiri birat će najbolje uratke (sve se odvija online), a u sklopu događanja koje će se održati u travnju 2017. u Zagrebu bit će proglašeni pobjednici te će se podijeliti nagrade.

Certifikat 'Škola filantrop'

Četrdesetak škola će u školskoj godini 2016./2017. dobivene smjernice (kroz vodič te kroz radionicu) moći primijeniti na svoje redovne aktivnosti usmjerene zajednici i/ili na neku novu akciju koju žele provesti i/ili na način da kao škola naprave pismene smjernice za svoje buduće aktivnosti u zajednici. Zaklade Zamah i Slagalice uspostaviti će i kriterije vrednovanja filantropskih školskih aktivnosti koje će biti preduvjet za do-

bivanje certifikata Škola filantrop. U proljeće 2017. desetak škola koje zadovolje kriterije dobit će certifikat Škola filantrop. Očekujemo da će taj način certificiranja pomoći školama da uvedu smjernice i strateško planiranje u svoje aktivnosti i budu učinkovitije u činjenju dobra u zajednici. Uvođenje malih promjena da bi se dobio certifikat za škole će značiti sistematiziranje aktivnosti usmjerenih zajednici, a dobivanje filantropskog certifikata svojevrsno je priznanje školama da su njihove akcije priznate i prepoznate u društvu. Očekujemo i da će se taj način certificiranja proširiti nakon projekta na druge škole u Hrvatskoj.

Kome je aktivnost namijenjena? Školama koje sudjeluju u projektu.

Kako sudjelovati? Zaklade Zamah i Slagalice uputile su pozive osnovnim školama iz Središnje i Istočne Hrvatske za iskaz interesa za sudjelovanje u projektu. Za škole koje se odazovu bit će organizirano predstavljanje projekta, a od onih koje se odluče prijaviti, stručni će odbor odabrati/potvrditi 30 škola iz Središnje Hrvatske i 10 škola iz Istočne Hrvatske koje će sudjelovati u projektu.

Kada? Škole se mogu prijaviti za sudjelovanje do 25. travnja 2016. U svibnju 2016. bit će organizirane radionice/predstavljanja za škole i/ili posjeti prijavljenim školama te će se napraviti završna lista prijavljenih škola. Škole će do kraja nastavne godine 2015/2016. dobiti ovaj Vodič i popis uspostavljenih kriterija za vrednovanje školske filantropije, te će im biti objašnjeni kriteriji i način na koji će moći koristiti tehničku pomoć zaklada za vrijeme trajanja projekta. Od jeseni 2016. škole će imati priliku u aktivnosti koje već provode uvesti nove elemente / provesti nove aktivnosti / uspostaviti smjernice za provedbu akcija, te tako zadovoljiti definirane kriterije i postati 'Škola filantrop'. Nakon prvog polugodišta 2016./2017. stručni odbor koji ćemo formirati imat će priliku evaluirati akcije i smjernice koje su škole koje sudjeluju u projektu uvele te će donijeti odluka koje škole će dobiti certifikat Škola filantrop.

Nagrada 'Škola NAJfilantrop godine'

Samo će jedna škola godišnje dobiti tu titulu. Ona ne znači samo priznanje za filantropski rad i ulaganje u zajednicu, nego i obvezu nastavka unaprjeđivanja i širenja vještina i znanja te prenošenja znanja na druge škole da i one postanu Škole filantropi. Očekujemo da će to priznanje dati dodatnu motivaciju djeci i mladima da sudjeluju u činjenju dobra, te im pokazati da je filantropija nešto što se cijeni u društvu.

Kome je aktivnost namijenjena? Školama koje sudjeluju u projektu.

Kako sudjelovati? Škole koje sudjeluju u projektu i provode filantropske aktivnost istodobno su kandidat za tu nagradu.

Kada? Nakon prvog polugodišta 2016./2017. stručni odbor koji ćemo formirati imat će priliku evaluirati akcije i smjernice koje su uvele škole koje sudjeluju u projektu te će se izabrati Škola NAJfilantrop.

Događanja koja promiču filantropiju

Javno će se promicati djelovanje i rad škola, tvrtki i banaka koje sudjeluju u projektu te stvaraju važne socijalne vrijednosti za zajednicu. U sklopu projekta organizirat ćemo nekoliko događanja kojima ćemo isticati i promovirati dionike projekta. To će biti organiziranje svečanog uručenja nagrada za najbolje filmske uratke prezentirane u sklo-

pu Dječjeg filantropskog filmskog festivala te organiziranje događanja predstavljanja certifikata za Škole filantrope i za Školu NAJfilantropa godine, u sklopu čega će se predstaviti i Dječji filantropski fond.

Kome je aktivnost namijenjena? Događanje na kojem će se dodijeliti nagrade za najbolje filmske uratke namijenjeno je predstavnicima dječjih filmskih klubova i osnovnim školama koji će sudjelovati u ovoj aktivnosti tj. koje će poslati svoje uratke.

Događanje predstavljanja certifikata za Škole filantrope i za Školu NAJfilantropa godine namijenjeno je školama koje će sudjelovati u projektu.

Kako sudjelovati? Škole i klubovi koji prijavljuju svoje filmske uratke kandidati su za dobivanje nagrada u sklopu prvog događanja. Škole koje sudjeluju u projektu i provode filantropske aktivnosti ujedno su kandidati za sudjelovanje u drugom događanju.

Kada? Oba događanja bit će organizirana u proljeće 2017., tj. u travnju 2017. (točna potvrda datuma očekuje se u jesen 2016.).

Osnivanje Dječjeg filantropskog fonda

U sklopu projekta osnovat ćemo i Dječji filantropski fond čiji je smisao ustanoviti model putem kojega će se prikupljati sredstva kojima će se financirati dječje akcije, projekti i dječja rješenja za probleme u zajednici, te će se tako poticati filantropsko promišljanje i empatija kod djece. Zanimljivost fonda jest da će predstavnici tvrtki, banaka i škola s predstavnicima zaklada (Zamah i Slagalice) te udrugama civilnog društva (Blank) uspostaviti pravila funkcioniranja fonda, osmisliti strategiju prikupljanja sredstava te dogovoriti pravila dodjeljivanja sredstava. Bit će to jedini fond u Hrvatskoj u kojemu će djeca moći sudjelovati u kreiranju pravila.

Kome je namijenjena ta aktivnost? Nakon uspostavljanja Fond će biti usmjeren svim osnovnim školama u RH.

Kako sudjelovati? Zaklada Zamah će nakon uspostavljanja Fonda i početka prikupljanja sredstava odrediti dinamiku raspisivanja natječaja te će sve informacije biti javno dostupne, a osnovne škole pozvane da prijavljuju svoje akcije.

Kada? Fond će početi djelovati od jeseni 2017.

Želite se uključiti u projekt? Prepoznali ste svoje ideje i promišljanja u opisu naših planiranih aktivnosti i/ili smatrate da svojim idejama i radom zajedno s nama možete pridonijeti razvoju filantropije u Hrvatskoj? Bit će nam drago ako nas kontaktirate!

Naši kontakt podaci:

Regionalna zaklada za lokalni razvoj "Zamah"

Svačićev trg 3

10000 Zagreb

01/3646-237; 01/5533-474

barbara.klen@zamah.hr

www.zamah.hr

Kontakt osobe: **Barbara Klen / Drago Vručinić**

Kontakt podaci naših partnera na projektu:

Slagalica - Zaklada za razvoj lokalne zajednice

Hrvatske Republike 26

31000 Osijek

031/213-255

info@zaklada-slagalica.hr

www.zaklada-slagalica.hr

Kontakt osoba: **Dijana Živaković**

Blank

Matije Divkovića 7

10000 Zagreb

091 8938 172

info@blankzg.hr

www.blankzg.hr

Kontakt osobe: **Dario Juričan / Igor Jelinović**

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge Vlade RH

Ovaj projekt financira
Europska unija

Ovaj materijal izrađen je uz pomoć Europske unije. Sadržaj materijala isključiva je odgovornost Regionalne zaklade za lokalni razvoj ZAMAH i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske

